

هنر مدرن هند

بالراج خانا و عزیز کورتها

ترجمه: دکتر زهرا پاکزان

عضو هیئت علمی و استادیار گروه نقاشی، دانشکده هنر، دانشگاه الزهراء (س)

سرشناسه : کانا، بالراج، ۱۹۴۰ - م. Khanna, Balraj

عنوان و نام پدیدآور : هنر مدرن هند/ بالراج خانا، عزیز کورثیا : ترجمه زهرا پاکزاد :

مشخصات نشر : تهران : کتاب تربیت، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری : ۲۱۶ ص. : مصور (بخشی رنگی).

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۱۹-۲۳-۲

قیمت : ۳۰۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : عنوان اصلی : Art of modern India

موضوع : هنر هندی — قرن ۲۰ م.

موضوع : Art, Indic — ۲۰th century

موضوع : هنرمندان — هند

موضوع : Artists — India

شناسه افزوده : کورثیا، عزیز

شنا : افزوده : Kurtha, Aziz

شناسه زوده : پاکزاد، زهرا، ۱۳۴۵ -، مترجم

رده بندی کنگره : ۱۳۹۶ ۹۵۲ ک/ ۷۳۰۴

رده بندی دیویی : ۰۹۵۴/۰۱۲/۷۰

شماره کتابشناسی ملی : ۲۰۲۵۱۷

هنر مدرن هند

بالراج خانا و عزیز کورثیا

مترجمه زهرا پاکزاد

ناظر فنی: مسلم ناظر حسین آجری

صفحه آرا، طراح جلد: علی عمقی

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت : ۲۰۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص و محفوظ ناشر است.

آدرس: تهران - تقاطع خیابان ولیعصر (عج) و شهید بهشتی

خیابان شهید عبادی، پلاک ۱۵، واحد ۲

تلفن: ۰۲۱۸۸۴۸۲۸۴۱ - ۰۲۱۴۴۴۷۲۴۶۹

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۶
مقدمه.....	۷
رנסانس، فرهنگ، بنگالی.....	۱۱
ظهور مکتب مدرن در هند.....	۱۸
تاگور و شرحش.....	۲۴
۱۹۴۷ یک نقطه عطف.....	۳۵
فردگرایی.....	۵۱
افق‌های جدید.....	۶۷
جادو در رئالیسم.....	۷۳
پدیده‌های جدید و هنر جوان.....	۸۴
آینده هنر معاصر هندی.....	۸۸
تصاویر.....	۹۱
خلاصه‌ی زندگینامه‌ی هنرمندان.....	۱۶۹
فهرست منابع.....	۱۹۹
فهرست تصاویر.....	۲۰۷
تقدیر و تشکر.....	۲۱۶

پیشگفتار:

بالراج خانای یکی از هنرمندان برجسته می باشد که دارای بیش از ۴۰ نمایشگاه بوده است. او همچنین از نویسندگان مشهور نیز می باشد. در سال ۱۹۸۵ برنده ی جایزه ی ویلیفرد هولتبی توسط جامعه ی سلطنتی ادبیات برای اولین رمان خود با عنوان (ملت نادان) شده است. در سال ۱۹۹۷، او عهده دار موزه ی نمایشگاه نقاشی های هندوستان بوده است. عزیز کورتا نویسنده و هنرمند هنر معاصر هند می باشد و تعدادی نمایشگاه را سازمان دهی کرده است و مجری برنامه های هنری در رادیو و تلویزیون می باشد. او دکتر ی خود را از مدرسه ی اقتصاد لندن گرفته است و حقوق را در دبی تحصیل کرد.

امروزه صفحه ی هنری هند یکی از پر جنب و جوش ترین هنرها در جهان می باشد که توسط نگارنده های فراوان که هنوز از زمان مغولان بزرگ در قرن های ۱۶ و ۱۷ دیده نشده دستبرد می خورده است. هنر مدرن هند به وضوح توضیح می دهد که چگونه رنسانس هنری کنونی در یک کشور قدیمی سنتی آکنده شده و چگونه به مدت ۲ قرن یک حکومت خارجی به وجود آمده است. به وجود آمدن استقلال یک زمینه ی غیر قابل باور را برای نوایغ خلال هند که مدت مدیدی را در سکوت به سر برده اند فراهم می کند تا دوباره توانایی های هنر را نشان بدهند. در اواخر دهه ی چهل هندوستان جست و جو درباره ی هویتی جدید را آغاز کرد و در عین حال ویژگی های موروثی را منعکس نمود. از آن زمان به بعد هنرمندان هنری به آرامی آزمایشات، اکتشافات و سبک های فردی خارجی، را به عنوان یک انقلاب جذاب در هنر هند معرفی کرده اند که نتایج این انقلاب هنوز در غرب به خوبی شناخته نشده است. در این کتاب مجموعه ای از آثار هنری رنگی، حاصل تلاش فرهنگی مردم بومی و اقوام بی شمار هندی با حفظ روح این سرزمین دیده می شود که همپای گسترش هنر غرب قرن ۲۰ و هماهنگی با سلیقه ی جهانی در راه پیشرفت قدم بر می دارد.

هنر معاصر در هند یکی از پر جنب و جوش ترین هنرها در جهان است حتی در مقایسه با عصر طلایی هنر مغول در قرن ۱۶ و ۱۷ میلادی، به ویژه در طی دهه‌های اخیر این کشور شکوفایی‌هایی را در هنر معاصر به میزان چشم‌گیری تجربه نموده است. جریان قوی از استعداد‌های جدید در کنار گالری‌ها در کلان شهرهای مختلف در حال رویش و شکل‌گیری هستند. نکته قابل توجه این است که هنرهای خود خریدار هنر مدرن می‌باشند. علاوه بر این اگر چه هنر معاصر برای اولین بار در تاریخ هنر به طور جدی در بسیاری از خصوصیات بصری و زیبایی شناختی با هنر معاصر غرب مشترک است. اما در پاره‌ای از جهات به ویژه تمایلات اجتماعی و اندیشه، از هنر غربی فاصله گرفته از آن میری می‌باشد. چرا که خود برای ابتکار و اصالت در دوره پُست مدرن تلاش می‌نماید. هنر معاصر هند ناخودآگاه زیبا و دارای روحیه بومی و ذاتی است و در روح و روان هنرمند، حکمی دوانده است.

هنر معاصر هند آهسته و پیوسته به دراز از هیاهوی تبلیغات که جذابیت هنر غرب را گسترش می‌دهد، در حال شکل‌گیری و ظهور است. هنر امروزی هند خارج از هر نوع سیستم و سازماندهی نظام یافته آموزشی جدید، شکل گرفته است، این امر تعجب‌آور نیست زیرا هند تجربه هنر بی‌نظیری را از زمان تمدن هندو سند در هزاره دوم قبل از میلاد نشان داده است، زمانی که هنرمندان بزرگ به طور اساسی بدون آنکه نامی از ایشان باقی بماند این آثار بی‌نظیر را خلق کرده‌اند. جامعه هنری همیشه ابتکار کار هنری را کم اهمیت‌تر از خلق واقعیت در نظر می‌گرفت. به طور سنتی هنر برای یک هدف، تشریفات مذهبی- تفکر یا لذت نفس و توسط مردم برای مردم در متن اجتماعی ساخته می‌شد، در این شرایط هدف و قصد هنرمند با انتظارات حامیان و سفارش دهندگان و خدایان ادغام می‌شد، صرف نظر از انبوه سلیقه‌ها و سفارشات

متنوع و ناهماهنگ، خلاقیت هنرمند در بسیاری از زمینه‌ها همچون معبد‌های مقدس، دربار مهاراجا و (بیگم) تا دهکده‌ها و محافل مخفی قبیله‌ای شکوفا شد. طی قرن‌ها بیان مفاهیم و مضامین مردمی نیرومند همچون رودخانه‌ای جاری و خروشان افزایش و تحقق یافت.

عظمت هنر هند باستان در میان پویاترین و باشکوه‌ترین آثار که توسط تمدن‌ها خلق شده، همواره تقدیس شده است به طور مثال مجسمه‌های سنگی دوره‌های آغازین همچون ماریاس (۱۸۵-۳۲۳ قبل از میلاد)، کوشان (اواخر قرن سوم بعد از میلاد) و پوت (۳۲۰-۵۵۰ بعد از میلاد). چنین دستاوردهایی در دیگر قلمروهای فرهنگی گسترش یافته، به گونه‌ای که در مفاهیم و مضامین عمیق ادبی شاعر و ... نمایشنامه نویس بزرگ قرن چهارم تا پانزدهم به اثبات رسیده است. نقاشی‌های شگفت‌انگیز غارهای آجاتنا که توسط راهبان وادای در فاصله بین قرن اول قبل از میلاد و قرن پنجم بعد از میلاد نقاشی شده تنها به یک طبیعت و ماهیت آن باقی نمانده بلکه به لحاظ تکنیکی و زیبایی و مفاهیم عمیق مذهبی آنها، تاکنون برجای مانده‌اند.

نقاشی هندی، طی یک ژانر نفس‌گیر باور، هنر مدرن در قرن شانزدهم تکامل یافته است. حرکت نسل‌هایی از تیمور لنگ و بنگالیز خان از آسیای مرکزی که به همراه خود، هنرمندان دربار ایرانی را آوردند و با پالایش صنعتی و فریبنده، رنگ و لعاب، بهترین و عالی‌ترین هنر زمان را عرضه نمودند. بدین ترتیب حمایت و تفکر و اندیشه‌های گسترده امپراطوری‌های اوایل دوره مغول، عمیقی قابل توجه بین ذوق و سلیقه وارداتی آنها و احساس بومی هند رخ داد.

این پدیده به دیگر دربار شاهزاده‌ها نیز راه یافت و منجر به هنری شد که امروزه به عنوان نقاشی مغول راجپوت شناخته می‌شود و از این طریق زیباترین تصاویر خلق شده‌اند. تا زمانی که ذوق و شوق خالقان آثار هنری در هند مورد حمایت دربار

و اشراف قرار می‌گرفت، جاودان و زنده باقی می‌ماند.

اما افسوس که در جریان هنر هند یک وقفه عظیم شروع شد، زمانی که بریتانیا کنترل هند در قرن هفدهم میلادی را در دست گرفت و برای دوست سال به طول انجامید. مانند مغول‌ها، بریتانیایی‌ها سلیقه خود را بر هنر هند وارد کردند، اما حاکمان جدید علاقه‌ای به تلقیق فرهنگی و هنری نداشتند، همچنین نتوانستند نبوغ مردم هند را درک نمایند. هنر هند نزد ایشان به بدی، زشتی و تهاجمی بودن جلوه داده می‌شد. به طور آشکار هنر هند از مسیر هویت ملی به سوی یک مسیر کاملاً جدید سقوط می‌کرد و تنها حمایت هنر بومی تداوم یافت، در حالی که این هنر برای بقا به صورت سبکی به آن نیاز داشت. تسخیر هند توسط بریتانیا به طول انجامید و قیام خونین نیز انجام داده، استبداد سیاسی عظیم بود. تاکتیک‌ها، حرکت‌ها و قیام‌های بیداری بخش مردمی به شکل رکنده منجر به شکل‌گیری جنگ‌های داخلی میان حاکمان هندی شد. سلطه و استبداد بریتانیایی‌ها زمینه‌ی تحولات سیاسی و اجتماعی هند را بوجود آورد و این عوامل نتیجه‌ی بی‌باری را بر روی هنر این کشور ایجاد نمودند. به سه دلیل هنر مدرن هند ناچاراً زنجاری مدیون دوره استعماری بریتانیا است، هرچند ممکن است این سخن طنزآمیز به نظر آید.

اول؛ به این دلیل که منشأ اصلی این پدیده مربوط به جریان عظیم فرهنگی و هنری بنگال در نیمه دوم قرن نوزدهم میلادی می‌باشد که خود آن نیز از عواقب متناقضی بود که در اثر ثبات و تسلط بریتانیایی‌ها فراهم آمد. دوم؛ آن‌که در این دوره تغییرات و تحولات بسیاری رخ داد اما دوران تسلط و استعمار انگلیس اثرات طولانی مدت و دور از انتظاری را حتی تا به امروز در هند داشته است. از سوی دیگر تماس قطعی، مستقیم و برخورد هند با فرهنگ غرب بود که سیستم آموزشی بریتانیایی مسبب اصلی آن بود و دلایل بریتانیا برای انجام این امر کاملاً واقع بینانه به نظر

می‌آمد. در این راه آنها به واسطه‌ها و دلال‌های آموزش دیده و آشنا به فرهنگ و زبان انگلیسی نیاز داشتند که بتوانند به آسانی با مردم و فرهنگ هند ارتباط برقرار نموده و همان‌ها ماشین بروکراسی را اداره و جاری نمایند. بریتانیا انتظار نداشت و پیش‌بینی نمی‌کرد که به چه میزان واسطه‌ها با ایشان این کار را به اجرا درآورند و یا تا چه اندازه سیستم آموزشی انگلیسی بر فرهنگ هند اثر خواهد گذاشت. این پدیده نوظهور درها را بر روی ایده‌های جدید باز نمود.

پیشرفت‌های علمی، فنی، تکنولوژی که از طریق اروپایی‌ها بویژه انگلیس بوجود آمده، ردنا خود آگاه‌های هند را به سوی سرنوشت مستقل سوق داد.

سرانجام واقعه مهم رخ داد، همه غرور و افتخار، اعتماد به نفس و عزت از دست رفته خود را از دست دادند و باز هم این امکان به طور کامل، اگرچه غیر عمد توسط بریتانیا فراهم شده و نهاده‌ای که در طی دهه‌ها، محققان و پژوهشگران بریتانیایی مشغول کشف و حفاری کشف هنر هند شدند. اکتشافات از طریق مطالعه علمی سازمان یافته بر روی متون باستانی و ادبیات و زبان‌های منقرض شده‌ی آن و آثار تاریخی فراموش شده و مکان‌های باستانی متفاوتی انجام شد که نشان دهنده ثروت بی‌کران و معماری زیبا و باشکوه هند باستان، ادبیات و میراث هنری آن بود. بار دیگر انگیزه‌ها و اهداف ارزشمند و تلاش‌های بی‌وقفه‌ی دانشمندان و ذوق کاشفان در کشف یافته‌های نادر افتخارات شایسته تقدیر را برای فرهنگ و هنر هند فراهم آورد و باعث شهرت روزافزون ایشان در عرصه‌ها و جوامع علمی جهان شد و از این طریق حرف و مشاغل گوناگون نیز رونق یافت. اما برای مردم هند دستاوردهای قهرمانانه و حماسی نتایجی را دربرداشت که دانشمندان انتظار داشتند. رنسانس هنری و تجدید حیات فرهنگی در بنگال اولین قدم در مسیر طولانی برای کسب آزادی بود.